

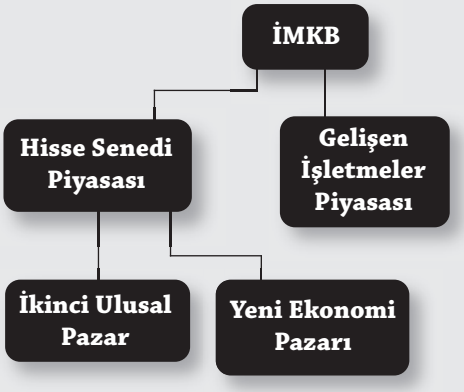
Hazırlayan: A. Saygın BABAN *(Uzman Yardımcısı)*
TOBB KOBİ Araştırma ve Danışmanlık Merkezi Müdürlüğü

Dünyadaki KOBİ borsaları ve piyasaları, öne çıkan bulgular

Türkiye'de KOBİ'lerin kote olabildiği "İkinci Ulusal Pazar" ile "Yeni Ekonomi Pazarı", 1995 yılında kurulmalarına rağmen gerek piyasa değeri, gerek kote olan şirket sayısı gerekse de 2009 yılındaki toplam işlem hacmi bakımından dünyadaki örneklerinden her konuda geridedir. Bu durum ise ülkemiz **KOBİ'lerinin yeterli finansman sağlayamadığından dünyadaki rakipleriyle eşit şartlarda rekabet etmesini engellemektedir.**

Şematik olarak KOBİ'lerin yararlanabileceği platformlar

Türkiye'deki şirketlerin % 99'undan fazlasını oluşturan KOBİ'lerin en önemli sorunu finansa erişim ve geleneksel finansal araçlar dışındaki alternatif ürünlerden gerektiği şekilde yararlanamamalarıdır. Dolayısıyla, KOBİ'lerin kredi garantileri, girişim sermayeleri, iş melekleri ve sermaye piyasaları gibi alternatif finans kaynaklarına yönlendirilmeleri sağlanmalıdır. Yapılan araştırmalar neticesinde ülkemizde sadece KOBİ'lere odaklanmış bir borsanın olmaması, var olan borsaların da KOBİ'lere ulaşmada başarısız olması önemli eksiklikler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye'de KOBİ'lerin kote[1] (kayıt altı) olabileceği üç platform bulunmaktadır. Bunlardan en yenisi İMKB bünyesinde faaliyete geçen, KOBİ'ler ile büyüme potansiyeli bulunan işletmelerin uygun maliyetlerle ve daha esnek koşullarla işlem görebilmesine olanak sağlayan Gelişen İşletmeler Piyasası'dır (GİP). Diğer iki pazar ise telekomünikasyon, bilişim, elektronik, internet vb. sektörlerdeki gelişmekte olan şirketler için oluşturulan "Yeni Ekonomi Pazarı" ve Ulusal Pazar'a kote olamayan şirketlerin ve KOBİ'lerin kote olabildiği "İkinci Ulusal Pazar"dır.

KOBİ'LERİN YARARLANABİLECEĞİ BORSALAR VE PİYASALAR

KOBİ'lerin dünyadaki sermaye piyasalarından yararlanabileceği borsalar ve piyasalar incelendiğinde, KOBİ'ler iki ayrı şekilde sermaye piyasalarından yararlanabilmektedir. İlk olarak KOBİ'ler, Amerika'da bulunan NASDAQ gibi ayrı tüzel kişiliğe sahip borsalarda yer alıp işlem görebilmektedir. İkinci olarak ana borsanın içinde faaliyet gösteren piyasa ve pazarlarda, örnek olarak İngiltere'de Londra Menkul Kıymetler Borsası bünyesinde faaliyet gösteren Alternative Investment Market (AIM), işlem görebilmektedir.

Yapılan incelemede borsa ve piyasalar/pazarlar; kuruldukları yıla, 2009 yılının sonundaki piyasa de-

ğerine, 2009 yılındaki toplam işlem hacmine, borsaya veya piyasaya kote olan şirket sayısına göre karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda ulaşılan önemli bulgular aşağıdaki gibidir.

Borsa veya Piyasaların Kuruluş Yıllarına Göre Karşılaştırması:

- NASDAQ (Amerika) - 1971
- JASDAQ (Japonya) - 1976 - 2004 yılında ayrı tüzel kişiliğe kavuşmuştur.
- Development Capital Market (Güney Afrika) - 1984-2003 yılından itibaren yeni başvuru kabul etmemektedir.
- SGX Catalist (Singapur) - 1987
- Venture Capital Market -1989 - 2003 yılından itibaren yeni başvuru kabul etmemektedir.
- AIM(Londra), İkinci Ulusal Pazar ve Yeni Ekonomi Pazarı (Türkiye) - 1995

Piyasa Değerine Göre Karşılaştırma (2009 yılı verileri):

- NASDAQ (Amerika) - 3,3 trilyon dolar
- SME Board (Çin-Shenzen Borsası) - 255 milyar dolar (2008 yılı verisi)
- SPI EXTRA (İsviçre - İsviçre Borsası) - 202 milyar dolar
- AIM (İngiltere - Londra Menkul Kıymetler Borsası) - 91 milyar dolar
- JASDAQ (Japonya) - 90 milyar dolar

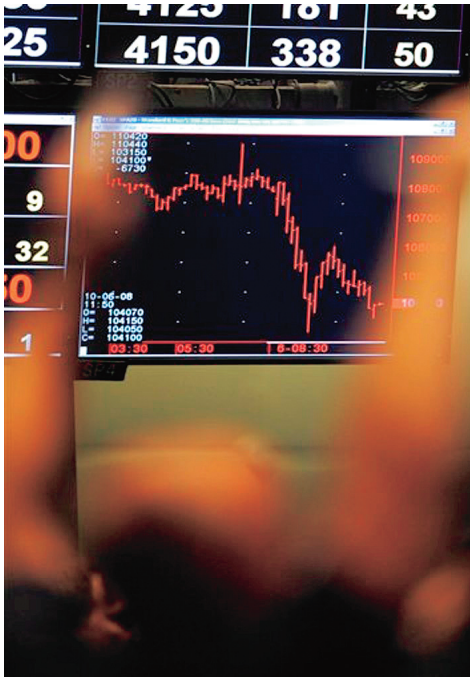
Borsalara ve Piyasalara Kote Olan Şirket Sayısına Göre Bir Karşılaştırma (2009 Yılı Verileri):

- NASDAQ (Amerika) - 2852 şirket
- TSX Venture (Kanada) - 2375 şirket
- RASDAQ (Romanya – Bükreş Menkul Kıymetler Borsası) - 1561
- AIM (İngiltere – Londra Menkul Kıymetler Borsası) – 1293 şirket
- KOSDAQ (Güney Kore - Güney Kore Borsası) – 1026 şirket

2009 Yılındaki Toplam İşlem Hacmi İle İlgili Karşılaştırma (2009 Yılı Verileri):

- NASDAQ (Amerika) - 29 trilyon dolar
- KOSDAQ (Güney Kore - Güney Kore Borsası)- 420 milyar dolar
- SME Board (Çin - Shenzen borsası)- 240 milyar dolar (2008 yılı verisi)
- AIM (İngiltere – Londra Menkul Kıymetler Borsası) - 53 milyar dolar
- MOTHERS (Japonya - Tokyo Menkul Kıymetler borsası) 41 milyar dolar

KOBİ'LER SERMAYE PİYASALARINDAN HAK ETTİĞİ PAYI ALMALIDIR

Karşılaştırmalar sonucunda elde edilen en önemli bulgu; Türkiye'de KOBİ'lerin kote olabildiği "İkinci Ulusal Pazar" ile "Yeni Ekonomi Pazarı"nın 1995 yılında kurulmalarına rağmen gerek piyasa değeri, gerek kote olan şirket sayısı gerekse de 2009 yılındaki toplam işlem hacmi bakımından dünyadaki örneklerinden her konuda geride olduğu gerçeğidir. Bu durum ise ülkemiz KOBİ'lerinin yeterli finansman sağlayamadığından dünyadaki rakipleriyle eşit şartlarda rekabet etmesini engellemektedir.

Bu sıkıntıyı aşmak için, sadece KOBİ'lerin ve gelişme potansiyeli olan şirketlerin yararlanabileceği Gelişen İşletme Piyasası (GİP), İMKB bünyesinde hayata geçirilmiştir. Yapılan düzenleme kapsamında KOBİ'ler, GİP'e piyasa danışmanları aracılığıyla kote olabilecektir. Hâlihazırda 5 piyasa danışmanı, KOBİ'leri bu piyasaya kote etmek için hizmet vermektedir.

Bu kapsamda GİP´te işlem görmenin faydaları, GİP´e kabul kriterleri, GİP´te işlem görme sürecinin adımları vb. konularda KOBİ'lere eğitimler verilmeli, Türkiye´deki KOBİ´lerin GİP'in sağlayacağı imkânlardan (finansman, tanınırlık, kurumsallaşma vb.) yararlanmasını sağlamak amacıyla KOBİ´ler nezdinde farkındalık çalışmalarına önem verilmelidir. Unutulmamalıdır ki, bütün ülkelerin ekonomi politikalarının ve stratejilerinin oluşumunda etkin rol oynayan KOBİ'ler, ekonominin vazgeçilmez unsurları olarak sermaye piyasalarından hak ettiği payı almalıdır.

DİP NOT:

1) Borsa, hisse senetlerinin ticaretinin yapıldığı bir piyasadır. İMKB, diğer borsalarda olduğu gibi hangi şirketlerin senetleri ve ne miktarda (kaç adet) işlem görebileceğinin kayıtlarını tutmaktadır. İlk halka arzlarda, şirket yönetimleri, ne kadar hissenin borsaya kote (kayıt altına) edilmesinin düşünüldüğünü bildirir ve İMKB'den izin ister. İleride oluşabilecek değişimler için İMKB'den izin almadan yani kote ettirilmemiş senetlerin ticareti olanaklı değildir. Kısacası, bir senet için kote olmak demek, o senedin İMKB tarafından tanındığını ve alım/satımının yapılmasına izin verildiği anlamına gelmektedir.